

BAKALÁŘSKÉ STUDIUM

Studijní program	Specializace v pedagogice
Studijní obor	Sociální pedagogika
Forma studia	Prezenční a kombinovaná
Akademický rok	2023/2024 (stará akreditace)

Tematické okruhy a doporučená literatura ke státním závěrečným zkouškám:

- Sociální pedagogika
- Sociální práce
- Aplikovaná psychologie

Každý student u SZZ předloží výzkumný materiál k bakalářské práci (dotazníky, záznamy rozhovorů apod.) a k jednotlivým tematickým okruhům seznam prostudované literatury.

Okruhy k SZS ze sociální pedagogiky

1. Charakteristika sociální pedagogiky jako pedagogické disciplíny. Vztah sociální pedagogiky k pedagogickým disciplínám (teorie výchovy, pedagogika volného času, andragogika, aj.) a příbuzným vědám (filozofie, sociologie, právo, medicína, teorie a praxe sociální práce).
2. Historie sociální pedagogiky. Vznik sociální pedagogiky jako teoretické disciplíny. Významní představitelé české i zahraniční sociální pedagogiky v historii (např. G. A. Lindner, P. Natorp, J. H. Pestalozzi, R. Wroczyński, P. Pitter, aj.)
3. Význam sociální pedagogiky pro praxi. Cílové skupiny sociální pedagogiky. Aktuální výzvy a dilemata v sociální pedagogice.
4. Současné pojetí sociální pedagogiky. Předmět, úkoly, obsah a funkce sociální pedagogiky. Paradigmata sociální pedagogiky. Přístupy k sociální pedagogice. Významní současní představitelé sociální pedagogiky v České republice a v zahraničí.
5. Metody sociální pedagogiky, jejich aplikace v kontextu jednotlivých cílových skupin a situací. Metody sociální pedagogiky vyplývající z pedagogiky a sociální práce.
6. Profese sociálního pedagoga: funkce, kompetence, dovednosti a uplatnění v praxi a další vzdělávání.
7. Sociální pedagogika jako věda o sociálních aspektech výchovy. Výchova jako základní pedagogická kategorie. Pojetí výchovy a názory na význam výchovy v historii a současnosti. Teorie výchovy.
8. Cíle výchovy v kontextu sociální pedagogiky. Zákonitosti procesu výchovy. Výchovné styly. Aktuální problémy a otázky výchovy. Socializace a resocializace, edukace a reedukace.
9. Situace jako sociálně pedagogický problém. Životní situace a výchovné situace v kontextu sociálně pedagogického působení. Krizové životní situace a sociálně pedagogická intervence.
10. Prostředí a výchova. Charakteristika a typologie prostředí. Vývoj názorů na význam prostředí pro vývoj člověka. Charakteristika lokálního a regionálního prostředí a jeho vliv na výchovu. Možnosti a způsoby sociálně pedagogického působení v lokalitách a regionech.
11. Rodina jako přirozené prostředí výchovy, její funkce. Postavení rodiny ve společnosti. Pásmo funkčnosti rodiny a jejich vliv na dítě. Vliv rodiny na vznik sociálně patologických jevů, jejich řešení a prevence.
12. Typologie výchovných potíží v rodině, ve škole, v ústavní péči, jejich prevence a řešení.
13. Vrstevnické prostředí jako edukační činitel utváření osobnosti. Druhy vrstevnických skupin. Možnosti sociálně pedagogické intervence v rámci vrstevnických skupin.
14. Škola jako instituce a společenství. Funkce školy. Úloha a uplatnění sociální pedagogiky ve škole. Specifika pomáhání v podmínkách školy. Inkluzivní vzdělávání.
15. Kultura v sociálně pedagogickém pojetí. Charakteristika a typologie kultury, antropologické a axiologické pojetí kultury. Multikulturní výchova. Koncepce multikulturní výchovy. Metody, formy a prostředky multikulturní výchovy. Sociálně pedagogická práce s menšinami.

16. Teorie sociální deviace a vznik rizikového chování, pedagogická intervence a prevence, možnosti jejich řešení s ohledem na specifika prostředí.
17. Pedagogika volného času. Volný čas a jeho funkce. Volnočasová výchova dětí, mládeže a dospělých. Metody sociálně-výchovné práce ve volném čase. Instituce zájmového vzdělávání. Aktuální otázky výchovy ve volném čase.
18. Postavení dítěte ve společnosti a jeho ochrana. Práva dítěte podle Úmluvy o právech dítěte, historie, principy. Syndrom CAN (týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte), vymezení, příčiny vzniku, prevence a sociálně pedagogické přístupy v jeho řešení.
19. Kvalitativní výzkum v sociální pedagogice (definice a pojetí kvalitativního výzkumu, témata výzkumu, fáze výzkumu, aj.). Designy kvalitativního výzkumu a jejich využití v sociální pedagogice. Metody a techniky sociálně pedagogického výzkumu a jejich aplikace. Analýza a interpretace dat.
20. Kvantitativní výzkum v sociální pedagogice (definice a pojetí kvantitativního výzkumu, témata výzkumu, fáze výzkumu). Metody a techniky sociálně pedagogického výzkumu a jejich aplikace. Analýza a interpretace dat.

Doporučená literatura

1. BAKOŠOVÁ, Z. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Bratislava: LORCA, 2008.
2. BAKOŠOVÁ, Z. *Teórie sociálnej pedagogiky: edukačné, sociálne a komunikačné aspekty*. Bratislava: 2011.
3. BAKOŠOVÁ, Z. *Sociálna pedagogika. Vybrané problémy*. Bratislava: FFUK, 1994.
4. BALVÍN, J. *Sociální pedagogika a její dva čeští představitelé*. 2015.
5. BALVÍN, J. *Filozofie, andragogika a romská kultura*. 2016.
6. BAUMAN, Z. *Globalizace: Důsledky pro člověka*. Praha: Mladá fronta, 1999.
7. CACH, J., DVOŘÁK, K. G. A. *LINDNER a jeho odkaz dnešku*. Praha: SPN, 1978.
8. DUNOVSKÝ, J., DYTRYCH, Z., MATĚJČEK, Z. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada Avicenum 1995.
9. GEIST, B. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1992.
10. HLADÍK, J. *Multikulturní výchova: socializace a integrace menšin*. Zlín: UTB, 2006.
11. HOFBAUER, B. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004.
12. HRADEČNÁ, M. *Vybrané problémy sociální pedagogiky*. Praha: Karolinum, 1998.
13. CHORVÁT, I., ŠAFR, J. (eds.). *Volný čas, společnost, kultura*. Praha: SLON. 2019.
14. JEDLIČKA, R., KLÍMA, P. a kol. *Děti a mládež v obtížných životních situacích. (Nové pohledy na problematiku životních krizí, deviací a úlohu pomáhajících profesí.)* Praha: Themis, 2004.
15. JŮZL, M. *K tradicím české sociální pedagogiky*. Praha: UJAK, 2017.
16. KALHOUS, Z. a kol. *Školní didaktika*. Praha: Portál, 2009.
17. KANTOROVÁ, J., GRECMANOVÁ, H. *Vybrané kapitoly z obecné pedagogiky I*. Olomouc: Hanex, 2008.
18. KLAPILOVÁ, S. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Olomouc: Vydavatelství UP, 1996.
19. KLÍMA, P. *K epistemologickým a metodologickým zdrojům sociální pedagogiky*. Ethum, 1994, č. 5, s. 3-11.
20. KOLÁŘ, M. *Bolest šikanování*. Praha: Portál, 2001.
21. KOLEKTIV AUTORŮ. *Terminologický výkladový slovník ze sociální pedagogiky*. Edit: Bakošová, Z. Trnava: USCM, 2013.
22. KRAUS, B. a kol. *ČLOVĚK – PROSTŘEDÍ – VÝCHOVA: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido, 2001.
23. KRAUS, B. *Základy sociální pedagogiky*. Praha: Portál, 2008.
24. *Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních*, č.j. 21291/2010-28. MŠMT, 2010.
25. MERTIN, V., KREJČOVÁ, L., a kol. *Metody a postupy poznávání žáka. Pedagogická diagnostika*. Praha: Wolters Kluwer, 2016.
26. NĚMEC, J. 2015. *Úvod do metodologie sociální pedagogiky*. Brno: MU.
27. PÁVKOVÁ, J., HÁJEK, B., HOFBAUER, B. a kol. *Pedagogika volného času*. Praha: Portál, 2002.
28. PELIKÁN, J. *Výchova jako teoretický problém*. Ostrava: Amosium servis, 1995.
29. PROCHÁZKA, M. *Sociální pedagogika*. Praha: Grada, 2012.
30. PROKOP, J. *Škola jako sociální útvar*. Praha: Pedagogická fakulta UK, 1996.
31. PRŮCHA, J. *Pedagogická encyklopedie*. Praha: Portál, 2009.
32. PŘADKA, M. a kol. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. Brno: PdF MU, 2002.
33. SCHILLING, J. *Sociálna práca. Hlavné smery vývoja sociálnej pedagogiky a sociálnej práce*. Bratislava: Slovak Academic Press, 1999.
34. STROUHAL, M. *Teorie výchovy: k vybraným problémům a perspektivám jedné pedagogické disciplíny*. Praha: Grada, 2013.

34. ŠPECIÁNOVÁ, Š. *Ochrana týraného a zneužívaného dítěte*. Praha: Linde, 2003.
35. *Úmluva o právech dítěte*. In Sdělení Federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb.
36. VÁVROVÁ, S. *Doprovázení v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2012.
37. WROCZYNSKI, R. *Sociálna pedagogika*. Bratislava: 1968.
38. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
39. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon).
40. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.
41. ZELINKOVÁ, O. *Pedagogická diagnostika a individuální vzdělávací program. Nástroje pro prevenci, nápravu a integraci*. Praha: Portál, 2001.

U právních norem je vždy nutno dbát na jejich platné znění.

Okruhy k SZZ ze sociální práce

1. Vymezení sociální práce. Sociální práce jako věda a praktická činnost. Cíle a funkce sociální práce. Základní pojmy v sociální práci (sociální bezpečí, sociální suverenita, sociální zabezpečení, sociální služba, sociální událost, sociální práva).
2. Historie sociální péče a charitativní činnosti (starověk, středověk, novověk). Vývoj sociální práce v Anglii a USA. Vývoj sociální práce u nás (meziválečné období, stav sociální práce v období socialismu a po roce 1989). Osobnosti sociální práce (A. Masaryková, P. Pitter, O. Hillová, E. Fryová, M. E. Richmondová, J. Addamsová aj.). Profesionalizace sociální práce.
3. Sociální politika. Principy, funkce a nástroje sociální politiky. Modely sociální politiky. Obory sociální politiky (rodinná, zdravotní, vzdělávací, bytová, pol. zaměstnanosti). Charakteristika a pojetí sociálního státu.
4. Sociální zabezpečení. Analýza prvního pilíře. Nemocenské pojištění (nemocenské, ošetrovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství). Důchodové pojištění (starobní důchod, invalidní a pozůstalostní důchody). Analýza příslušné právní úpravy.
5. Sociální zabezpečení. Analýza druhého pilíře. Opakované a jednorázové dávky státní sociální podpory. Přídavek na dítě, rodičovský příspěvek, příspěvek na bydlení, pohřebné, porodné. Analýza příslušné právní úpravy.
6. Sociální zabezpečení. Analýza třetího pilíře. Pomoc v hmotné nouzi. Životní minimum. Existenční minimum. Analýza příslušné právní úpravy.
7. Terénní sociální práce (vymezení, specifika). Kompetence terénních pracovníků a terénních sociálních pracovníků. Principy terénní sociální práce (nizkoprahovost, harm reduction, public health). Analýza příslušné právní úpravy.
8. Sociální práce s rodinou a rodinná politika (charakteristika, cíle, význam). Způsoby a metody sociální intervence při řešení obtížných situací v rodině (domácí násilí, rozvod, rizikové projevy). Náhradní rodinná péče. Analýza příslušné právní úpravy.
9. Sociální práce s mládeží (charakteristika, cíle, význam). Rizikové chování mládeže, delikventní mládež. Výkon ústavní a ochranné výchovy. Metody sociální práce s rizikovou mládeží. Analýza příslušné právní úpravy.
10. Sociální práce s uprchlíky a azylová a migrační politika (charakteristika, cíle, význam). Typy azylových zařízení. Metody sociální práce s imigranty. Úloha a význam neziskového sektoru v práci s uprchlíky. Analýza příslušné právní úpravy.
11. Sociální práce s osobami se zdravotním postižením (charakteristika, cíle, význam, služby). Zdravotní politika ve vztahu k osobám se zdravotním postižením a osobám znevýhodněným.
12. Sociální práce se seniory (charakteristika, cíle, význam, služby). Důchodová politika. Metody sociální práce se seniory.
13. Sociální práce ve vězeňství (charakteristika, cíle, význam). Penitenciární a postpenitenciární péče. Alternativní tresty. Činnost a význam probační a mediační služby. Analýza příslušné právní úpravy.
14. Sociální práce s drogově závislými (charakteristika, cíle, význam). Možnosti a způsoby preventivního působení. Rizika spojená s užíváním drog. Metody práce s uživateli drog. Zařízení a organizace nabízející pomoc drogově závislým.
15. Chudoba a sociální exkluze. Vymezení pojmu chudoba, sociální exkluze. Koncepty

chudoby. Měřitelnost chudoby a její indikátory. Nástroje na řešení chudoby. Evropská strategie řešení chudoby a sociální exkluze. Sociální práce s lidmi bez přístřeší.

16. Politika zaměstnanosti. Sociální práce s nezaměstnanými (charakter a metody práce s nezaměstnanými). Analýza příslušné právní úpravy.
17. Krizová intervence v sociální práci (charakteristika, typy a význam). Specifika krizové pomoci. Metody užívané v krizové intervenci. Pracoviště krizové pomoci. Krizová intervence u specifických skupin (děti, mládež, senioři). Kompetence pracovníka krizové intervence.
18. Sociální služby. Druhy a formy sociálních služeb. Sociální poradenství, služby sociální péče, služby sociální prevence. Příspěvek na péči. Registrace poskytovatele. Smlouva o poskytování sociálních služeb. Analýza příslušné právní úpravy.
19. Kvalita poskytovaných sociálních služeb a její hodnocení. Standardy kvality sociálních služeb (oblast procedurální, personální a provozní). Inspekce kvality sociálních služeb. Transformace a deinstitucionalizace sociálních služeb. Vyhláška MPSV č. 505/2006 Sb.
20. Etika v sociální práci. Vymezení základních pojmů v souvislosti s etikou (etika, morálka, svědomí, norma aj.). Etické zásady a etická dilemata v sociální práci. Etický kodex sociálních pracovníků. Osobnost sociálního pracovníka (odbornost, vlastnosti, kompetence).

Doporučená literatura

1. BARVÍKOVÁ, J., SVOBODOVÁ, K., ŠŤASTNÁ, A. *Podmínky výkonu sociálně-právní ochrany dětí na úrovni obecních úřadů obcí s rozšířenou působností*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2010.
2. BECHYŇOVÁ, V., KONVIČKOVÁ, M. *Sanace rodiny*. Praha: Portál, 2011.
3. BRDEK, M., KREBS, V., JÍROVÁ. *Trendy v evropské sociální politice*. Praha: ASPI, 2002.
4. DOLANSKÝ, H. *Ekonomika zdravotních a sociálních služeb*. Opava: Slezská univerzita, 2008.
5. DUNOVSKÝ, J. a kol. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada Publishing, 1995.
6. EACEA. *Organizace vzdělávací soustavy České republiky 2009/2010*. [online]. Dostupné na WWW: < http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/CZ_CS.pdf >
7. HARDY, M. *Sociální patologie rodiny*. Brno: Institut mezioborových studií, 2011.
8. KALIBOVÁ, P., KALIBA, M. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě v kontextu současného školství*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2014.
9. Koncepce sociálního bydlení ČR 2015-2025. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/27240>
10. KOVAŘÍK, J. *Náhradní rodinná péče v praxi*. Praha: Portál, 2004.
11. KROUTILOVÁ NOVÁKOVÁ, R. *Sociální služby v kontextu sociální reformy*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií, 2012. Dostupné na: <http://www.utb.cz/file/39748>
12. MAREŠ, P. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002.
13. MATOUŠEK, O. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny: v kontextu plánování péče*. Praha: Portál, 2014.
14. MATOUŠEK, O. *Podpora rodiny: manuál pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014.
15. MATOUŠEK, O. *Sociální služby: legislativa, ekonomika, plánování, hodnocení*. Praha: Portál, 2007.
16. MATOUŠEK, O. *Ústavní péče*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995.
17. MATOUŠEK, O., KROFTOVÁ, A. *Mládež a delikvence*. Praha: Portál, 1998.
18. MATOUŠEK, O., PAZLAROVÁ, H. *Hodnocení ohroženého dítěte a rodiny*. Praha: Portál, 2010.
19. MICHALÍK, J. *Poradenství pro uživatele sociálních služeb*. Praha: Národní rada osob se zdravotním postižením, 2007.
20. MICHALÍK, J. *Poradenství uživatelům sociálních služeb*. Olomouc: Výzkumné centrum integrace zdravotně postižených, 2008.
21. MICHALÍK, J. *Smluvní vztahy v sociálních službách*. Olomouc: Výzkumné centrum integrace zdravotně postižených, 2008.
22. MIOVSKÝ, M. et al. *Primární prevence rizikového chování ve školství*. Praha: Sdružení SCAN, 2010.
23. MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002.
24. Národní koncepce podpory rodiny s dětmi. Praha: MPSV, 2005.
25. Národní koncepce rodinné politiky. Praha: MPSV, 2005.
26. Národní program rozvoje vzdělávání v ČR: Bílá kniha. Praha: MŠMT, 2001.
27. Národní zpráva o rodině. Praha: MPSV, 2004.
28. PRŮŠA, L. *Ekonomie sociálních služeb*. Praha: ASPI, 2007.
29. Příloha k vyhlášce č. 505/2006 Sb. Obsah standardů kvality sociálních služeb.
30. SEDLÁKOVÁ, J. *Kvalita komunitního plánování sociálních služeb*. Praha: Oeconomica, 2008.

31. SINGLY, F. *Sociologie současné rodiny*. Praha: Portál, 1999.
32. SOBOTKOVÁ, I. *Pěstounské rodiny: jejich fungování a odolnost*. Praha: MPSV, 2003.
33. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. Praha: Portál, 2012.
34. ŠPECIÁNOVÁ, Š. *Sociálně-právní ochrana dětí*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí. 2007.
35. TOMEŠ, I. *Obory sociální politiky*. Praha: Portál, 2011.
36. TOMEŠ, I. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: Portál, 2011.
37. Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. ve znění ústavního zákona. Ústava ČR.
38. VÁVROVÁ, S. (ed.), HOZOVÁ, L., MARÁŠKOVÁ, I., NOVÁKOVÁ, R. *Kontext transformace pobytových sociálních služeb*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2009.
39. VÁVROVÁ, S. *Doprovázení v pomáhajících profesích*. Praha: Portál, 2012.
40. Vyhláška č. 388/2011 Sb., prováděcí vyhláška k zákonu o poskytování dávek osobám zdravotně postiženým.
41. Vyhláška č. 458/2005 Sb., kterou se upravují podrobnosti o organizaci výchovně vzdělávací péče ve střediscích výchovné péče.
42. Vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o sociálních službách.
43. Vyhláška č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných.
44. Vyhláška č. 505/2006 Sb., prováděcí vyhláška k zákonu o sociálních službách.
45. Zákon č. 104/1991 Sb., Úmluva o právech dítěte.
46. Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách.
47. Zákon č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu.
48. Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.
49. Zákon č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění.
50. Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění.
51. Zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě.
52. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
53. Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).
54. Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce.
55. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu.
56. Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.
57. Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám zdravotně postiženým.
58. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
59. Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí.
60. Zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání.
61. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících.
62. Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení.
63. Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
64. Zákon č. 589/1992 Sb. o pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.
65. Zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních.

U právních norem je vždy nutno dbát na jejich platné znění.

Okruhy k SZS z aplikované psychologie

1. Principy současné vývojové psychologie, základní pojmy a zákonitosti. Vývojová krize, fáze a typy. Resilience, rizikové faktory a výhody vývoje.
2. Prenatální vývoj a jeho etapy dle embryonálního věku. Etické otázky spojené s početím a s prenatálním obdobím. Novorozenecký věk (stavy vědomí, dovednosti, rizikové novorozenci, aj.).
3. Psychomotorický vývoj kojence (sdílení emocí, pozornosti, trvalost objektu, senzomotorická inteligence, aj.). Koncepce kognitivního vývoje – environmentalisté, nativisté. Podstatné vývojové momenty batolete.
4. Předškolní věk z hlediska současných vývojových teorií. Posuzované oblasti školní zralosti. Mladší školní věk – konkrétní myšlenkové operace, morální uvažování, emoční, sociální a tělesný vývoj.
5. Adolescence. Obecná charakteristika a vývojová specifika kognitivní, morální aj. oblastí. Formující se identita z hlediska vybraných teorií. Vynořující se dospělost, krize rané dospělosti. Zralá a nezralá dospělost.
6. Charakteristika mladé, střední a pozdní dospělosti. Krize třicátníků, perspektivy, z nichž je nahlíženo na krizi středního věku. Vývojové úkoly přechodu pozdní dospělosti do stáří.
7. Stáří a dlouhověkost. Adaptační teorie stárnutí. Faktory podílející se na dlouhověkosti. Strach ze smrti z vývojového hlediska. Umírání a smrt (v životě dětí, dospívajících a dospělých).
8. Poradenství a jeho charakteristika, poradenský vztah. Metody poradenské práce (informace, klarifikace, delegování aj.). Fáze poradenského procesu. Poradenský rozhovor (techniky akceptace, práce s otázkami, posturologie, teritorialita aj.).
9. Vybrané teorie sociálních deviací. Přínos a omyly v chápání příčin, důsledků a řešení nepříznivých sociálních situací (anomie, chicagská škola, teorie labelingu, fenomenologie, radikální kriminologie).
10. Základní psychické procesy – současné poznatky o vědomí, nevědomí, předvědomí. Priming, pozornost, včetně biologického základu psychických procesů a funkcí.
11. Základní psychické procesy – současné poznatky o paměti, učení a myšlení, představy a fantazie, včetně biologického základu psychických procesů a funkcí.
12. Proces socializace v psychologii (J. Bowlby, M. Ainsworthová, E. H. Erikson, J. Marcia, R. May, aj.). Teorie sociálního učení A. Bandury (sociální posilování, imitace, identifikace, nápodoba, observační učení, modelové učení).
13. Sociální a interpersonální percepce – vymezení základních pojmů. Výběrovost a řazení vnímaných podnětů při sociální percepci. Hodnocení a chyby při interpersonální percepci.
14. Sociální komunikace. Vymezení pojmu, funkce, typy komunikace, podmínky efektivní komunikace, související pojmy. Specifikace komunikace s lidmi s postižením.
15. Sociální interakce – základní formy součinnosti a mezilidských vztahů. Asertivita, základní asertivní práva a techniky. Agrese, agresivita, techniky uvolňující nebo odklánějící agresivní chování. Manipulace, typologie manipulujících osobností.

16. Jedinec v sociální skupině, sociální role, status, pozice. Struktura sociální skupiny, sociální normy. Vývoj a dynamika sociální skupiny. Klasifikace sociálních skupin. Vliv sociální skupiny na vývoj jedince.
17. Náročné životní situace – frustrace, klasifikace konfliktů, základní typy traumat, deprivací a krizí. Stresové situace, znaky a způsoby vyrovnávání se s nimi. Copingové strategie, význam sociální opory.
18. Základní principy a metody pedagogicko-psychologické diagnostiky. Školní zralost versus školní připravenost. Kompetence sociálního pedagoga v oblasti diagnostiky a různých terapií.
19. Specifické poruchy učení – klasifikace, možné důsledky. Základní metody diagnostiky a nápravy. Žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami z hlediska aktuální legislativy.
20. Základní psychické procesy – současné poznatky o motivaci a emocích, včetně biologického základu psychických procesů a funkcí.

Doporučená literatura

1. BERK, L. E., MEYERS, A., B. *Infants, children, and adolescents*. Eighth edition. Boston: Pearson, 2016, xxv, 647, G-11, R-73, NI-20, SI-36 s. Always learning.
2. CAKIRPALOGLU, P. *Úvod do psychologie osobnosti*. Praha: Grada. 2012.
3. CRAIN, W. C. *Theories of development: concepts and applications*. Fifth edition. Upper Saddle River: Pearson Prentice Hall, 2005.
4. ERIKSON, E. H. *Životní cyklus rozšířený a dokončený: devět věků člověka*. Praha: Portál, c2015.
5. FISCHER, S., ŠKODA, J. *Sociální patologie: závažné sociálně patologické jevy, příčiny, prevence, možnosti řešení*. Praha: Grada, 2014.
6. GILLERNOVÁ, I., KEBZA, V., RYMEŠ, M. *Psychologické aspekty změn v české společnosti. Člověk na přelomu tisíciletí*. Praha: Grada, 2011.
7. GILLIGAN, C. *Jiným hlasem: o rozdílné psychologii žen a mužů*. Praha: Portál, 2001.
8. HUNT, M. *Dějiny psychologie*. Praha: Portál, 2015.
9. JANOŠOVÁ, P. a kol. *Psychologie školní šikany*. Praha: Psyché, 2016.
10. JEDLIČKA, R. a kol. *Poruchy socializace u dětí a dospívajících*. Praha: Grada, 2015.
11. KERN, H., MEHL, CH., NOLZ, H. *Přehled psychologie*. Praha: Portál, 2015.
12. KLUSÁK, Miroslav. *Morální vývoj školáků a předškoláků: paradigmatické výzvy dle Jeana Piageta*. Praha: Karolinum, 2014.
13. MILLOVÁ, K. *Psychologie celoživotního vývoje*. Praha: Host, 2012.
14. MYERS, D., G. *Sociální psychologie*. Praha: Edika, 2016.
15. NAKONEČNÝ, M. *Obecná psychologie*. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton. 2015.
16. NĚMCOVÁ, L., SVOBODA, J. *Praxe dlouhodobých poradenských a sebezvojových skupin*. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2017. Procházka, R. (2014). *Teorie a praxe poradenské psychologie*. Praha: Grada.
17. ODOM, L., S., PUNGELLO, E., GARDNER-NEBLETT, N. *Infants, Toddlers and Families in Poverty. Research implications for Early Child Care*. The Guilford Press, New York, 2012.
18. PIAGET, J., INHELDER, B. *Psychologie dítěte*. Praha: Portál, 2014.
19. PILLEMER, D. B., WHITE, S. H. *Developmental psychology and social change: research, history, and policy*. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2005.
20. PROCHÁZKA, R., ŠMAHAJ, J., KOLAŘÍK, M., LEČBYCH, M. *Teorie a praxe poradenské psychologie*. Praha: Psyché, 2014.
21. PUGNEROVÁ, M., KVITOVÁ, J. *Přehled poruch psychického vývoje*. Praha: Grada, 2016. ISBN 978-80-271-9520-6.
22. ROGERS, A., T. *Human Behavior in the Social Environment: Perspectives on Development and the Life Course*. Taylor & Francis, 2015.
23. RÖHR, H. P. *Sebeúcta u dětí. Jak ji pěstovat a chránit*. Praha: Portál, 2018.
24. ROLLNICK, S., KAPLAN, S., G., RUTSCHMAN, R. *Motivační rozhovory ve škole*. Praha: Portál, 2017.
25. ŘÍČAN, P. *Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání*. Vyd. 3. Praha: Portál, 2014.
26. SEEFELDT, C., CASTLE, D., S., FALCONER, R. *Social Studies for the Preschool/Primary Child*. Pearson, 2013.
27. SHAFFER, David R. a Katherine KIPP. *Developmental psychology: childhood and adolescence*. 9th ed. Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning, c2010, xxvii, 600.
28. SHALIT, E. *Cyklus života. Témata a příběhy životní cesty*. Praha: Portál, 2017.

29. SMITH, P., T. *The Human Development Experience: A Psycho-Social Approach to Human Lifespan Development*. Terry Smith, 2012.
30. STEINBERG, L., VANDELL, D., L., BORNSTEIN, M., H. *Development: Infancy through Adolescence*. Wadsworth, Cengage Learning, 2011.
31. SVOBODA, M., KREJČÍŘOVÁ, D., VÁGNEROVÁ, M. *Psychodiagnostika dětí a dospívajících*. Praha: Portál, 2015.
32. ŠOLCOVÁ, I. *Vývoj resilience v dětství a v dospělosti*. Praha: Psyché, 2009.
33. ŠULOVÁ, Lenka. *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha: Karolinum, 2004.
33. THOROVÁ, K. *Vývojová psychologie: proměny lidské psychiky od početí po smrt*. Praha: Portál, 2015.
34. USHA, C. *Cognitive Development: The Learning Brain*. Psychology Press, 2008.
35. VÁGNEROVÁ, M. *Současná psychopatologie pro pomáhající profese*. Praha: Portál, 2014.
36. VÁGNEROVÁ, M. *Obecná psychologie: dílčí aspekty lidské psychiky a jejich orgánový základ*. Praha: Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum, 2017.